

ACUL BUSOLEI

- convorbiri politice și diplomatice -

retrospective – realități – perspective

Motto:

„Cărțile mele sunt ca apa, cărțile marilor genii sunt ca vinul, din fericire toată lumea bea apă.”

Mark Twain

ELENA CHIRIȚĂ

ACUL BUSOLEI

**- convorbiri politice și diplomatice-
retrospective – realități – perspective**

EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2018

Motto:

„Literatura este arta de a scrie ceva ce se citește de două ori; presa este ceva ce se citește cel mult o dată.”

Cyril Connolly (1903-1974), scriitor britanic

CUPRINS

Prefață.....	7
Tărâm cu nume predestinat	9
Globalizarea mafiei. Crima organizată.....	17
Un joc de mimă.....	25
In vino veritas	31
Oglinda din clepsidră.....	37
La răscruce	47
O istorie mai puțin cunoscută	55
Învățã, națiune.....	61
Ajutoarele externe, o iluzie de moment.....	71
Miza cea mare.....	75
Stihia <i>political correctness</i>.....	81
Enigmã și miracol	87
Cronica metamorfozei	95
Emblema țãrii:neutralitate.....	105
Noi și bulgarii	111
Dezvăluiri uluitoare	123
Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie. Experimentul Est.....	145
India pe dinăuntru	155
Nu, lumii unipolare	159
Viața după colonizare	163
Foarfece rusească	169
Ce ne așteaptã. Scenarii sau realități?.....	181
Consecința unei filozofii.....	191
Te mai aștept și mai sper	197
Comisia Europeanã. Puncte de vedere.....	205
Du-te departe de mine.....	211
Temniță pentru francofonie	229
Mijlocul triumphiului	235

Politica FMI în Chile.....	241
Un paradox	245
Regula de trei simplă	271
Reni în țara lupilor.....	279
Destinele a două popoare	285
Marele pericol pentru Europa	289
Soft power	297
Binecuvântată fii, închisoare	307
Candidat la prezidențiale.....	313
Pregătiri pentru apărare militară.....	323
Lumini și umbre	329
Quo Vadis România?	341
Asia, o altă lume	355
Fața invizibilă a Mexicului	365
De la bogăție extremă la colaps.....	371
Donator de sânge intelectual	383
Șansa Georgiei și a României.....	389
Un ambasador revoluționar	393
Maraton prin labirint	407
De ce nu se întoarce tezaurul.....	425
Bolșevismul rezidual	435
Ostatică FARC	447
Puciul pregătit de SRI	451
Șansa primilor sosiți.....	459
Pipa păcii, greu de găsit.....	471
Între Kremlin și Bruxelles	479
Soare din cuburi de gheață	485
În vizorul NATO	493
Dușmanul strategic. Cărdășia cu cancelariile europene.....	501
Cu sau fără FMI? Riscuri pentru România.....	509
Ce-am avut și ce-am pierdut	515
Miniștri amenințați cu moartea. Model Cosa Nostra	527
Pionierul continentului	533
Terorist sau refugiat pașnic? Perspective sumbre	539
Index de persoane.....	547

Prefață

Titlul cărții mele exprimă cu exactitate conținutul său. Acest volum de interviuri este o radiografie a lumii interpretată din multiple unghiuri de vedere și de către personalități din diferite regiuni ale lumii. Din Europa în Asia, America Latină, Orientul Mijlociu, Africa sau America de Nord, ACUL BUSOLEI m-a ghidat în impresionanta călătorie publicistică.

Acest volum conține un compendiu de interviuri realizate – în ultimii 20 de ani - cu șefi de Stat, prim-miniștri, miniștri, ambasadori, reprezentanți ai organizațiilor regionale și internaționale, parlamentari, personalități academice și culturale.

Am fost onorată să primesc acceptul interlocutorilor mei pentru realizarea acestor interviuri și le rămân recunoscătoare.

Prin întrebările ce le-a fost adresate, am urmărit să-i provoc la idei, mărturisiri, să vorbească despre trecut, prezent sau să lanseze previziuni pentru viitorul apropiat sau mai îndepărtat.

În paginile acestei cărți se regăsesc declarații, puncte de vedere, opinii și comentarii pe marginea unora dintre cele mai dezbătute teme de interes național și internațional din secolele 20 și 21.

Elena Chiriță, 2018

Elena Chiriță

Tărâm cu nume predestinat

„Prezența ilegală a forțelor armate ale Armeniei în teritoriile ocupate din Azerbaidjan rămâne principala cauză a escaladării tensiunii în zona de conflict și este principalul impediment pentru soluționarea politică a diferendului. Armenia continuă să țină sub ocupație teritorii ale Azerbaidjanului, inclusiv regiunea Nagorno-Karabah și (...)”

Farid ABDINBAYOV / București, 2017

Ambasador al Republicii Azerbaidjan în România. Însărcinat cu Afaceri al Ambasadei Azerbaidjan în România, Consilier al Ambasadei Republicii Azerbaidjan în România. Activitate în Ministerul Afacerilor Externe de la Baku: Șef adjunct al Departamentului pentru Drepturile Omului, Democratizare și Probleme Umanitare, Șef al Diviziei Europa de Vest - Primul Departament Teritorial, Secretar II și Secretar I la Ambasada Republicii Azerbaidjan în China.

„Coridorul Sudic de gaze este pregătit să schimbe harta energetică a unei întregi regiuni, conectând, pentru prima dată, rezervele de gaze din regiunea Mării Caspice cu piețele din...”

Tărâm cu nume predestinat Țara Focurilor

- Domnule ambasador, Azerbaidjan înseamnă în limba română „Țara Focurilor”. Etimologia termenului Azerbaidjan a fost un indiciu că subsolul țării este bogat în gaze și petrol?

- Potrivit istoricilor, numele Azerbaidjanului provine din numele unui vechi regat numit Atropatene, care a existat în aceste teritorii începând cu secolul al IV-lea înainte de Christos. Înainte de a se converti la Islam, religia acestui regat a fost Zoroastrianismul. Se consideră că etimologia originală a acestui nume are rădăcinile în Zoroastrianismul care a fost odată dominant în zonă. Zoroastrianismul este una dintre cele mai vechi religii și se știe că urmașii acestei religii venerau focul. Numele „Atropates” în sine este transliterația greacă a unui nume compus din Persana veche, cu semnificația „Protejat de foc” sau „Țara Focului”. De-a lungul mileniilor, numele a evoluat și a devenit Azerbaidjan. În țara noastră, avem un loc numit „Yanar Dağ”, care înseamnă „muntele care arde”, un loc unde gazele naturale ard încontinuu, pe un deal de pe Peninsula Absheron. De asemenea, avem lângă Baku o cetate - templu religios numit „Ateshgah”. „Atash” este cuvântul persan pentru foc și locul este adesea numit „Templul de Foc din Baku”. S-a crezut că acest loc era un loc de închinare pentru zoroastrieni. Prin urmare, s-ar putea deduce că oamenii în timpurile antice erau conștienți de resursele naturale bogate ale țării.

- În acest an s-au împlinit 25 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice România – Azerbaidjan, însă prietenia dintre țările noastre datează din secolul XV. din vremea domnitorului român Ștefan cel Mare. Ne puteți spune, câte documente bilaterale au fost semnate, de la deschiderea Misiunii Diplomatice la București, și pe care îl considerați a fi cel mai important?

- Anul acesta sărbătorim cea de-a 25-a aniversare a stabilirii relațiilor diplomatice dintre țările noastre. Aș putea chiar să folosesc termenul „restabilire”, deoarece relațiile Azerbaidjan-România au un fond istoric solid care își are rădăcinile încă din epoca medievală. Primele contacte diplomatice oficiale dintre domnitorul regatului Azerbaidjan Sultan Hasan Akkoyunlu și Ștefan cel Mare au fost stabilite în secolul al XV-lea. De asemenea, se pare că au existat relații comerciale între țările noastre cu mult înainte de acest contact. România a fost una dintre primele țări care au recunoscut independența Azerbaidjanului. În ultimul timp, relațiile bilaterale dintre țările noastre au fost prietenoase, bazate pe beneficii reciproce, respect și spirit de cooperare. Am dat dovadă de o înțelegere deplină și sprijin reciproc în cadrul organizațiilor internaționale. Relațiile economice și cifra de afaceri au o tendință de creștere dinamică. În plus, avem o bună oportunitate pentru creșterea cifrei de afaceri, pentru utilizarea potențialului neexploatat al investițiilor reciproce și al cooperării economice. Există numeroase proiecte și idei în domeniul transporturilor care urmează a fi elaborate și implementate. Luând în considerare voința politică a liderilor celor două state și interesul manifestat de oficialii guvernamentali și oamenii de afaceri, sunt convins că aceste proiecte și idei vor fi îndeplinite în următorii ani. De la deschiderea Ambasadei Republicii Azerbaidjan în România am semnat 38 de acorduri cu România. Cele mai importante consider că sunt Declarația comună privind parteneriatul strategic, semnată de președinții țărilor noastre (în septembrie 2009) și Planul Comun de acțiune privind punerea în aplicare a parteneriatului strategic, semnat în aprilie 2011.

- Majoritatea populației din Azerbaidjan este musulmană. Papa Francisc a spus că Azerbaidjanul este un model de cooperare interreligioasă. Cum ați reușit să ajungeți la această armonie?

- Azerbaidjanul este situat la intersecția civilizațiilor, bucurându-se de o mare istorie, tradiții și cultură. De secole, reprezentanți ai diverselor grupuri etnice și religii au trăit aici în pace și prosperitate. Azerbaidjanul a investit foarte mult în crearea unei atmosfere de toleranță, punerea în aplicare a multiculturalității, a dialogului intercultural și a dialogului între civilizații. Susținerea multiculturalismului, a toleranței și a toleranței religioase la nivel de politică de stat în Azerbaidjan se bazează pe istoria străveche a statalității țării și pe dezvoltarea acestor tradiții. Dacă ne uităm la tradițiile istorice, vom vedea că - încă din perioada dinastiei Safavide,

continuând cu perioada de dezvoltare a secolelor XIX-XX și în perioada Republicii Democratice, pe teritoriul Azerbaidjanului - laolaltă cu populația azeră au trăit și reprezentanții altor grupuri etnice și religioase. La sfârșitul secolului XX, datorită eforturilor liderului național Heydar Aliyev, acest comportament politic a dobândit o formă de ideologie a statalității și au fost restaurate tradițiile toleranței și multiculturalismului. Bazele politice ale multiculturalismului din Azerbaidjan au fost reflectate în articole relevante ale Constituției Republicii Azerbaidjan și în alte acte juridice, decrete și ordine. Datorită diversității culturale naționale existente în Azerbaidjan și a atmosferei de toleranță etnică și religioasă, patria noastră este cunoscută ca o țară multinațională și multi-religioasă, un spațiu al dialogului intercultural global. În prezent, politica de stat a Republicii Azerbaidjan menține cu succes această diversitate culturală, lingvistică și etnică, asigurându-i toată atenția pe care o necesită și susținând îmbogățirea experienței istorice în sfera multiculturalismului. Promovarea succesului obținut de societatea azeră în această direcție este recunoscută de secole pe arena internațională. În conformitate cu ideologia Azerbaidjan-ismului și având drept scop asigurarea păstrării toleranței și a diversității culturale, religioase, lingvistice, precum și recunoașterea Azerbaidjanului în lume ca centru al multiculturalismului, prin ordinul președintelui Republicii Azerbaidjan, anul 2016 a fost declarat „Anul Multiculturalismului” în Azerbaidjan. În țara noastră, multiculturalismul s-a transformat deja într-un stil de viață care nu are o altă alternativă. Politica multiculturală, care se desfășoară acum în Azerbaidjan, este un exemplu strălucit de angajare a statului nostru față de principiile toleranței.

- La ora la care vorbim, Europa depinde de gazul rusesc sau controlat de ruși. Nu de puține ori s-a vorbit despre „războiul energetic”, ca amenințare din partea Moscovei. În situația în care Rusia ar închide robinetul conductei care duce spre Europa, Azerbaidjanul ar putea prelua poziția de furnizor deținută acum de Rusia?

- În primul rând, aș dori să subliniez faptul că Azerbaidjanul este bogat în resurse energetice. Toată lumea din țara noastră știe acest lucru. Comunitatea mondială știe, de asemenea, că primul combustibil petrolier din lume a fost produs industrial în Azerbaidjan, în 1846. La acel moment, Azerbaidjanul furniza cea mai mare parte a petrolului din lume. Țara noastră a produs până în prezent două miliarde de tone de petrol. Prima platformă petrolieră offshore din lume a fost folosită, de asemenea, de către lucrătorii

petrolieri din Azerbaidjan, la mijlocul secolului al XX-lea, iar acesta este, de asemenea, un eveniment istoric. În timpul perioadei sovietice, lucrătorii petrolieri din Azerbaidjan au jucat un rol major în descoperirea tuturor câmpurilor de petrol și gaze din zona Mării Caspice. Rolul lor în descoperirea de noi câmpuri petroliere în Federația Rusă este, de asemenea, major. Nu este o coincidență faptul că există locuri numite „al doilea Baku”, „al treilea Baku”, care sunt asociate cu numele lucrătorilor petrolieri din Azerbaidjan. Lucrătorii noștri din domeniul petrolului au fost prezenți în țări străine. Au fost trimiși să lucreze acolo. Desigur, aceasta este o dovadă a profesionalismului și dedicării persoanelor care lucrează în industria petrolieră a Azerbaidjanului. Azerbaidjanul este cunoscut în întreaga lume ca țară petrolieră. În același timp, suntem cunoscuți ca o țară furnizoare de gaze naturale. În ceea ce privește politica energetică, în special conductele de gaze, trebuie să menționez rolul important al țării noastre în acest domeniu. În prezent, diversificarea rutelor de aprovizionare cu gaze către Europa este una dintre principalele probleme ale UE. Deci, în această perspectivă, Coridorul Sudic de Gaze este cel mai important proiect, atât pentru UE cât și pentru Republica Azerbaidjan. Așa cum a fost planificat încă de la început, gazul extras de la exploatarea din câmpurile de gaz de la „Shah Deniz” va parcurge un drum de 3.500 de kilometri de la Marea Caspică până în Europa. Acest lucru necesită îmbunătățirea infrastructurii existente și dezvoltarea unui lanț de conducte noi.

- Conducta Caucazului de Sud existent (SCP) va fi extinsă cu o nouă conductă paralelă între Azerbaidjan și Georgia.
- Conducta trans-anatolică (TANAP) va transporta gazul din Shah Deniz în Turcia.
- Conducta trans-Adriatică (TAP) va transporta gaz, prin Grecia și Albania, în Italia.

Împreună, aceste proiecte sunt cunoscute sub numele de Coridorul Sudic de gaze. Acesta este, fără îndoială, cel mai semnificativ și ambițios angajament al industriei globale de petrol și gaze. Este o provocare complexă care implică numeroase părți interesate - inclusiv șapte guverne și 11 companii. Coridorul Sudic de gaze este pregătit să schimbe harta energetică a unei întregi regiuni, conectând, pentru prima dată, rezervele de gaze din regiunea Mării Caspice cu piețele din Europa.

Primele livrări de gaz sunt prevăzute pentru sfârșitul anului 2018, cu livrări către Georgia și Turcia, în timp ce livrările de gaze către Europa sunt așteptate la aproximativ un an, după ce va avea loc prima livrare în afara Azerbaidjanului. Sistemul de conducte din sudul coridorului de gaz a fost proiectat astfel încât să fie extins până la dublul capacității inițiale, ca să acopere, în viitor, potențialele livrări suplimentare de gaze.

- Când spunem Azerbaidjan, nu ne gândim doar la potențialul de hidrocarburi și la frumusețea turistică a Capitalei Baku – „Orașul Zeilor”, ci și la conflictul Nagorno-Karabah. Domnule ambasador, care sunt, în plan intern și extern, consecințele acestui conflict și ce ne puteți spune despre rolul jucat de Moscova în apariția și întreținerea acestui focar de război?

- Prezența ilegală a forțelor armate ale Armeniei în teritoriile ocupate din Azerbaidjan rămâne principala cauză a escaladării tensiunii în zona de conflict și este principalul impediment pentru soluționarea politică a diferendului. Armenia continuă să țină sub ocupație teritoriile ale Azerbaidjanului, inclusiv regiunea Nagorno-Karabah și șapte districte adiacente, încălcând flagrant dreptul internațional și Rezoluțiile 822, 853, 874 și 884, adoptate de Consiliul de Securitate al Națiunilor Unite, în 1993. Implicarea sa în procesul de reglementare a conflictului nu este altceva decât o falsă pretenție. Consecințele umanitare ale conflictului sunt foarte dure și necesită soluții urgente. Ca un impact direct al deplasării masive a persoanelor din locurile lor de origine, aproape un milion de refugiați și persoane strămutate continuă să fie privați de drepturile fundamentale ale omului și de libertățile fundamentale, în special dreptul la locuință și la proprietate. Continuarea acestei situații este intolerabilă. Politica și practicile Armeniei în teritoriile ocupate din Azerbaidjan subminează încercările de soluționare politică a conflictului și reprezintă o amenințare iminentă pentru pace, securitate și stabilitate în regiune. Republica Azerbaidjan a precizat, în numeroase ocazii, că prezența ilegală a forțelor armate ale Armeniei în teritoriile ocupate din Azerbaidjan este factorul major de destabilizare, cu potențial de escaladare în orice moment, cu consecințe imprevizibile și principala cauză a tensiunilor și incidentelor din zona de conflict. În loc să se angajeze în negocieri cu bună credință, Armenia perturbă, în mod demonstrativ, orice încercare de soluționare a conflictului prin mijloace pașnice. În totală contradicție cu cerințele Consiliului de Securitate al ONU și cu încălcarea flagrantă a dreptului

internațional, Armenia refuză să-și retragă trupele din Azerbaidjan, împiedică sute de mii de persoane strămutate în Azerbaidjan să se întoarcă la casele lor și încearcă să consolideze un *statu quo* prin modificarea caracterului fizic, demografic și cultural al teritoriilor ocupate, ceea ce reprezintă o desfășurare îngrijorătoare care a fost confirmată de misiunile de informare ale OSCE. Mai mult decât atât, recurge frecvent la provocări armate, încercând să distragă atenția de la chestiunile fundamentale ale procesului de pace către aspectele tehnice ale încetării focului. La începutul lunii aprilie a anului 2016, Armenia a efectuat atacuri la scară largă împotriva populației civile din Azerbaidjan. În timpul acestor atacuri, 34 de orașe și sate din Azerbaidjan au suferit distrugerii grave. Zone dens populate ale Azerbaidjanului, inclusiv școli, spitale și locuri de cult, au fost supuse la foc intens cu artilerie grea și arme de mare calibrul. Ca urmare a atacurilor nesăbuite ale Armeniei, un număr mare de civili ai Azerbaidjanului, inclusiv copii, femei și bătrâni, au fost uciși sau răniți grav. Fără utilizarea în timp util a unor măsuri eficiente de apărare civilă, numărul de victime din rândurile populației ar fi fost semnificativ mai mare. De asemenea, Armenia a mutilat sistematic cadavrele soldaților azerbaidjani căzuți în luptă, prin acțiunile sale deliberate și ofensive.

Armenia a subminat regimul de încetare a focului stabilit în 1994 și a pus în pericol încercările de soluționare politică a conflictului. Primind un răspuns eficient din partea Azerbaidjanului, Armenia a fost nevoită să ceară o încetare a focului, convenită în cadrul eforturilor de mediere ale Federației Ruse, din 5 aprilie 2016, la Moscova, la reuniunea reprezentanților Armeniei și Azerbaidjanului. Cu toate acestea, Armenia continuă să încalce acordul de încetare a focului. În plus, Armenia își strânge forțele și construiește fortificații militare puternic întărite în teritoriile confiscate din Azerbaidjan. Prin toate aceste acțiuni, Armenia continuă să provoace și încearcă să submineze eforturile comunității internaționale, inclusiv ale țărilor co-președinte ale Grupului de la Minsk de sub egida OSCE, menite să ajungă la o deblocare în negocierile de pace și să scoată trupele armene de pe teritoriul Azerbaidjanului. Relațiile dintre Rusia și Azerbaidjan sunt prietenoase, de bună vecinătate și bazate pe istoria popoarelor noastre, pe interese comune și au o bază solidă. Suntem mulțumiți de dezvoltarea relațiilor noastre în sfera politică. În perioada de independență, au fost semnate peste 200 de documente privind cooperarea în diferite domenii între cele două state. În calitate de parteneri strategici, ne sprijinim reciproc în cadrul organizațiilor internaționale în ceea ce privește principalele aspecte ale agendei internaționale și cred că această politică va continua în viitor.

Pe lângă faptul că ne este vecină, Rusia este și unul dintre co-președinții Grupului de la Minsk al OSCE. Împreună cu alți co-președinți ai Grupului de la Minsk al OSCE continuă să sprijine pe deplin părțile din conflictul Nagorno-Karabah în căutarea unor soluții pașnice și reciproc acceptabile.

- Azerbaidjan nu este țară membră a NATO, nici a Uniunii Europene. Cum evaluați beneficiile Parteneriatului Estic din care face parte și Azerbaidjan, și ce tip de relație își dorește Guvernul de la Baku cu UE?

- Azerbaidjan este un partener important, fiabil și valoros pentru NATO în regiune. Aderarea noastră, de 20 de ani, la programul “Parteneriat pentru Pace” al NATO sugerează că relațiile noastre au atins deja nivelul cooperării strategice. Participarea la operațiunile NATO de menținere a păcii este o componentă importantă a acestei cooperări. Colaborăm în lupta împotriva terorismului. Forțele noastre armate sunt aliniate la standardele NATO. Cu asistența NATO, inclusiv cu sprijin financiar, desfășurăm și proiecte de deminare a terenului în Azerbaidjan. În același timp, Azerbaidjanul contribuie la Fondul pentru sprijinirea armatei naționale afgane. Cooperarea dintre Azerbaidjan și UE este foarte fructuoasă, foarte sinceră și cu un potențial enorm. Desigur, cooperarea în domeniul energiei este o parte importantă a cooperării noastre. Colaborăm cu succes la promovarea proiectului Coridorului Sudic de Gaze, pe care l-am menționat în răspunsul la una din întrebările anterioare și în care se preconizează a fi investite peste 40 de miliarde de dolari. Proiectul Coridorului Sudic de Gaze este un proiect de securitate energetică și diversificare a energiei. Azerbaidjanul a creat un climat investițional foarte bun, mai mult de 200 de miliarde de dolari au fost investiți în economie de la recuperarea independenței noastre. Uniunea Europeană este principalul nostru investitor. Mai mult decât atât, Europa este principalul nostru partener comercial, noi furnizăm petrol multor țări europene și sperăm că, în curând, le vom furniza și gaze naturale. Aș dori să menționez că avem o bună experiență în cooperarea cu statele membre ale Uniunii Europene, iar cu nouă dintre ele, respectiv cu o treime dintre statele membre, avem deja documente semnate sau adoptate cu privire la parteneriatul strategic, iar România este una dintre aceste țări. Aceasta este o bază bună pentru un viitor acord privind parteneriatul strategic dintre Uniunea Europeană și Azerbaidjan. În prezent, lucrăm împreună cu Uniunea Europeană la un document care vizează cooperarea strategică dintre noi, pentru o perioadă de mulți ani.

Globalizarea mafiei

„Dispariția Uniunii Sovietice a făcut ca mafia să se dezvolte și să cuprindă chiar mai mult decât mafia tradițională (...) afacerile de acest tip pot penetra toată economia, politica, societatea, organizațiile, poliția și chiar armata din unele țări.”

Ricardo AHUJA HERNANDEZ / Rio del Plata, Texas, 2011

Ambasador. Atașat la Ambasada Statelor Unite Mexicane în Republica Socialistă România, Ministru-consilier, Consul general, diplomat de carieră, grad diplomatic – ambasador. A ocupat funcții la misiunile diplomatice mexicane din Republica Socialistă România, Iugoslavia, Polonia, Germania, Arabia Saudită, Guatemala, Panama, Brazilia, Statele Unite ale Americii. În 1977, a participat la ceremonia la care președintele SUA, Jimmy Carter, și președintele Republicii Panama, generalul Omar Torrijo, au semnat Tratatul referitor la controlul Canalului Panama. În Europa de Est a asistat la prăbușirea regimului comunist.

„Când un narcotraficant se prezintă, niciodată nu o va face sub acest termen. Se prezintă ca om de afaceri (...) traficul de droguri este, de asemenea, o instituție, o companie care funcționează ...”

Globalizarea mafiei Crima organizată în comerțul mondial

- Sunt 29 de ani de când ați plecat din România. Pentru mine este un privilegiu să pot avea astăzi, la 21 de ani de la căderea „cortinei de fier”, un interviu cu Excelența Voastră, un interviu necenzurat. Înainte de 1989, acest lucru nu ar fi fost posibil.

- Este un privilegiu pentru mine să am oportunitatea acestui interviu cu o distinsă jurnalistă, pe care am avut onoarea să o cunosc în urmă cu mai mult de 30 de ani. Vă mulțumesc pentru această invitație, mai ales că întrebările dumneavoastră, sigur, îmi vor aminti de situații și experiențe ale vieții mele din România Socialistă.

- Din câte îmi amintesc, la București ați venit după o misiune la Belgrad, altfel spus, tot dintr-o țară cu regim comunist. În relația corpului diplomatic străin cu autoritățile din țara gazdă, care erau asemănările și deosebirile dintre România lui Ceaușescu și Iugoslavia lui Tito?

- Este o întrebare foarte interesantă. Îmi amintește că, potrivit experienței mele, în Blocul numit socialist, fiecare țară era diferită. Diferită nu numai pentru caracterul acestor popoare, ci, de asemenea, prin rigiditatea în aplicarea principiilor socialiste în fiecare dintre aceste țări. De-a lungul carierei mele, am avut oportunitatea să lucrez în trei țări socialiste: Iugoslavia, România și Polonia. Trebuie să recunosc că relațiile la nivel oficial, sub toate formele, au fost destul de cordiale și diferențele se datorau, în principal, circumstanțelor economice din fiecare țară. Pentru considerente geopolitice, Iugoslavia beneficia de un regim de libertăți mai ample decât celelalte țări din zonă. Nu se simțea lipsa produselor în magazine, iar pentru

cetățenii săi era relativ ușor să obțină un pașaport și să călătorească în afara țării. Se simțea un oarecare aer de libertate în rândul populației. Iugoslaviile erau mândri de sistemul lor de gestiune a întreprinderilor pe care îl denumeau *autogestione*, pentru că le permitea o anumită libertate în luarea deciziilor, în conducerea întreprinderilor.

În cazul României, cea mai mare problemă cu care se confrunta populația era lipsa alimentelor, cauzată, pe de o parte, de centralizarea rigidă a economiei și, pe de altă parte, de nevoia urgentă de a exporta cea mai mare cantitate de produse pentru a obține valuta care îi permitea plata datoriei externe pe care o avea țara. Îmi amintesc de cozile pe care le formau oamenii în fața magazinelor, să cumpere carne, pâine, ulei sau lapte. Dar, uneori, cel mai greu era că se simțea o atmosfera de neîncredere. Mi se pare că populația avea o oarecare teamă să stabilească contacte cu străinii, ca și cum un gardian, care vedea tot, se afla, totdeauna, pe aproape, veghind la tot ce se întâmpla. Sistemul românesc era foarte centralizat. În tot cazul, relațiile la nivel oficial atât în Iugoslavia, cât și în România erau destul de cordiale. În Iugoslavia, am avut oportunitatea să efectuez vizite oficiale în toate republicile care formau federația. Îmi amintesc cu mult drag de atenția care mi s-a dat când am asistat la Festivalul Internațional al Copilului de la Sibenik, în 1974. Această vizită mi-a permis să cunosc multe din aspectele ospitalității iugoslave. Când privește România, îmi amintesc de vizitele mele frecvente la Ministerul Afacerilor Externe, la Piața Victoriei. De regulă, reuniunile erau însoțite de un pahar de țuică. Îmi amintesc de vizitele oficiale pe care le-am făcut - una în Delta Dunării, alta la Școala Militară de Artilerie Antiaeriană și Radiolocație „Leontin Sălăjan” din Brașov. În Polonia, situația istorică, pe care am trăit-o pe viu, a fost destul de interesantă, mai ales că am fost trimis în această țară, la puțin timp după ce fusese decretată starea de război din cauza grevelor sindicatului liber „Solidaritatea”. Am avut ocazia să văd de aproape tot procesul luptei politice, care urma să termine cu guvernul comunist până la alegerile aproape libere, care au avut loc în 1988, și care au însemnat triumful incontestabil al *Solidarității*.

- V-ați amintit de criza de alimente, de umilința la care erau supuși românii, să stea zile și nopți la cozi pentru un kilogram de brânză. Ceaușescu crease unele facilități pentru diplomații străini: magazine speciale, „shop-urile” cu vânzare în deiză străine. Corespundeau aceste „privilegii” necesităților diplomaților străini sau, ca și unii români, mai

făceați câte un drum în Bulgaria, în alte țări din zonă, mai bine așezate economic decât România, pentru aprovizionarea cu alimente sau alte produse?

- Am plecat din România, devreme, înainte să se agraveze criza care a provocat raționalizarea energiei electrice, încălzirii și inclusiv reducerea canalelor de televiziune și a orelor de transmisie. Era în București un magazin cu produse alimentare și de primă necesitate. Nu-mi mai amintesc bine unde era amplasat, dar se vindea, pe lei, numai pentru membrii Corpului Diplomatic. Era, de asemenea, un lanț de magazine numite *Comturist*, unde se vindeau, pe dolari, în principal produse importate: băuturi alcoolice, țigări, îmbrăcăminte, cosmetice, aparate electronice, ceasuri ș.a. Magazinele *Comturist* erau deschise pentru orice străin care avea valută convertibilă. De asemenea, puteau să cumpere și românii care lucrau în exterior, în serviciul vreunei întreprinderi românești. Prin contrast, chiar și în timpul legii marțiale, polonezii se bucurau de libertăți pe care românii nu le aveau.

Înainte de '89, țigările Kent, cafeaua, săpunul Rexona, ciocolata constituiau „cheia” cu care românii deschideau ușa cabinetelor medicale, funcționarilor de la primărie; peste tot, unde aveau de rezolvat o problemă. Ce vă amintiți, în legătură cu aceste episoade trăite și de către diplomații străini de la care se așteptau multe și diverse cadouri cu iz occidental?

- Într-adevăr, din cauză că românii nu puteau să dețină valută convertibilă, țigările *Kent* se convertiseră într-o monedă de uz curent. De multe ori, țigările nu se consumau, ci doar circulau din mână-n mână, precum banii, cu o valoare mai mare decât a Leului. Eventual, cineva reușea să le și consume.

- Care dintre proiectele diplomației mexicane nu au putut fi puse în operă, din cauza condițiilor politice existente la acea vreme în România? Puteți identifica un proiect de care ar fi putut beneficia românii și mexicanii, dar nerealizat din cauza rigidității sistemului?

- România este o țară care are o lungă tradiție în ingineria petrolieră. Câmpurile petroliere și rafinăriile de la Ploiești sunt destul de bine

cunoscute. La sfârșitul anilor '70, guvernul român, care avea relații bune cu Șahinșahul Iranului, s-a angajat într-un proiect ambițios pentru construirea unor rafinării, cu scopul rafinării petrolului iranian și exportării produselor cu valoare adăugată. Din această operațiune a beneficiat nu numai România, ci, de asemenea, și Iranul. Totuși, revoluția islamică din 1979 a schimbat situația. Iranul nu a putut să mai vândă petrol pentru a fi rafinat în România, ceea ce a făcut ca rafinăriile construite în acest scop să rămână fără materie primă. În acești ani, compania petrolieră mexicană a descoperit importante zăcăminte de petrol în Golful Mexic. Prin urmare, guvernul român intenționa să cumpere petrol din Mexic pentru a-l rafina în România, numai că Mexicul nu s-a angajat să vândă petrol în România.

- Mexicul este una dintre țările producătoare de petrol. Care este situația investițiilor străine în acest sector? Sectorul energiei este o adevărată prăjitură pentru toate țările care posedă o asemenea resursă, mai ales într-o economie mondială prăbușită.

- Industria petrolieră din Mexic este rezervată statului, după exproprierea petrolieră din 1938. Numai anumite sectoare sunt deschise investițiilor private.

- Care este numărul mexicanilor care trăiesc în afara Mexicului? Imigranții mexicani câștigă suficient pentru a face economii și a trimite bani în băncile mexicane? Cât la sută din PIB-ul Mexicului îl reprezintă banii trimiși de către imigranții mexicani?

- Aproximativ 10% din populație, să zicem vreo 10 milioane de mexicani trăiesc în afara teritoriului Mexicului, marea majoritate dintre ei, în Statele Unite. Această comunitate trimite, anual, în medie, aproximativ 22 de milioane de dolari care echivalează cu aproximativ 2% din PIB. Economia Mexicului este a 13-a la nivel mondial și suma primită de la cetățenii mexicani, care lucrează în afara țării, este destul de mică, dacă se compară cu PIB-ul țării. Altă întrebare ar fi interesantă: cât de importantă este cantitatea de bani provenită de la cetățenii care lucrează în afara granițelor? În cazul Mexicului, acest raport este mic, dar sunt țări pentru care acești bani constituie o componentă importantă din PIB. În majoritatea cazurilor, acești bani se împart între un număr mare de familii și sunt destinați consumului. Banii nu sunt folosiți pentru investiții, crescând, astfel, cantitatea de bani aflată în circulație și generând presiuni inflaționiste în

mica economie, contracarând oferta de credit. În aceste condiții, banii primiți din exterior pot fi bineveniți pentru familiile care îi primesc, dar pot avea și un impact negativ pentru economia acelei țări.

- Credeți că organizațiile internaționale se implică suficient, astfel ca, împreună cu țările de origine și țările receptoare de imigranți, să găsească soluții pentru reducerea, stoparea acestui fenomen?

- Cu siguranță că migrația este un fenomen care trebuie tratat atât în plan bilateral, cât și multilateral. Cum am menționat anterior, aproape mereu, fenomenul implică o interacțiune între țările care trimit și țările care primesc. Este clar că există situații excepționale ale migrațiilor, datorită războaielor, revoluțiilor și dezastrelor naturale, care trebuie abordate din punct de vedere umanitar. Totuși, migrația economică poate fi controlată prin respectarea legislației, normelor de către migranți și de către angajatori.

- Lupta cu narcotraficantii continuă să fie o mare provocare pentru autoritățile mexicane.

- Traficul de droguri și crima organizată vor continua să fie, pentru ceva timp, un coșmar pentru multe țări. Pare să fie un fenomen al acestor timpuri, acutizat de globalizare. Cererea pentru droguri a crescut în lume și, odată cu ea, infrastructura necesară pentru aceasta, datorită sumelor mari de bani pe care le gestionează traficul de droguri amestecat cu traficul de persoane. De asemenea, traficul de arme și alte tipuri de delincvență sunt o provocare pentru autorități și pentru propria societate din multe țări.

- La nivel internațional nu ducem lipsă de declarații privind lupta împotriva drogurilor, dar rezultatele nu sunt pe măsura declarațiilor politice. Drogurile fac tot mai multe victime și în țara mea. America Latină este sursa importantă de aprovizionare pe piața drogurilor. Cum comentați?

- Crima organizată transnațională a beneficiat enorm de globalizare. Știți că există o cerere lacomă și în creștere pentru narcotice, mai ales, în țările bogate și în sectoarele privilegiate ale țărilor în dezvoltare. Consumul de narcotice se pare că este un rău social. Un rău al societății din secolul XXI. Și mafia este gata să profite de pe urma acestui negoț plătit foarte bine.

Dispariția Uniunii Sovietice a făcut ca mafia să se dezvolte și să cuprindă chiar mai mult decât mafia tradițională. Potrivit anumitor statistici, crima organizată gestionează mai mult de 10% din comerțul mondial. De fapt, traficul de droguri este o formă de a face negoț. Când un narcotraficant se prezintă, niciodată nu o va face sub acest termen. Se prezintă ca *om de afaceri*. Pentru că traficul de droguri este, de asemenea, o instituție, o companie care funcționează clandestin din cauza interdicției produselor pe care le reprezintă.

Partea rea este că afacerile de acest tip pot penetra toată economia, politica, societatea, organizațiile, poliția și chiar armata din unele țări. De asemenea, violența delictivă crește și insecuritatea de fond. Traficul cu droguri este o afacere transnațională care facilitează fluxul mărfii dintr-o țară în alta sau pe teritoriul aceleiași țări, dintr-o regiune în alta, urmând legile ofertei și cererii. Aproape toate țările consumatoare produc câte un tip de narcotice, dar situația arată că sunt țări care produc mai mult decât se consumă pe piața lor internă și, atunci, excedentul este exportat în regiuni unde pot să obțină un preț mai mare. La acest negoț participă, practic, actori din toată lumea, fie că sunt producători, exportatori, importatori, distribuitori sau rețele de tranzit, care au dat naștere mafiilor regionale. În respectivele teritorii, mafiile locale controlează una sau mai multe faze ale afacerii cu droguri. Insist: este o problemă bilaterală! Nu poate fi combătută numai oferta. Trebuie controlată și cererea. Altfel, nu există cale de reducere a traficului. Poate unica soluție ar fi legalizarea consumului de droguri, însoțită de viguroase campanii de re-educare a societății, pentru a evita sau, cel puțin, a reduce consumul de stupefiante.

- *Cu permisiunea dumneavoastră, aș vrea să vă mai întreb câte ceva despre perioada trăită în România. Ce v-a plăcut și ce v-a dezamăgit?*

- Din perioada șederii mele în România, am multe amintiri plăcute. Am o mare afecțiune pentru țara dumneavoastră. Recent, am publicat o carte în care am dedicat exact un capitol șederii mele în România. V-o recomand, așa cum o recomand cititorilor dumneavoastră. Titlul cărții este „*Siempre lo ocurre inesperado*” („*Întotdeauna se întâmplă ceva neașteptat*”) și sper ca această carte să fie publicată și în limba română.

- Vă mai amintiți vreun cântec românesc, vreun solist de muzică populară sau ușoară din acea perioadă? Câteva versuri vă mai amintiți?

- Încă îmi mai amintesc poemul lui Mihai Codreanu intitulat „*Apa trece, pietrele rămân...Bătrânii spun că apa trece / Și spun că pietrele rămân / Dar jocul altfel se petrece / Pe scoarța globului bătrân / Că piatra, cât ar fi de tare / Se macină și trece, stând / Iar peste trista măcinare / Doar apele rămân curgând...*”. Îmi mai amintesc și câteva cântece populare, cum ar fi „*Așa beau oamenii buni*”.

- Mie îmi plac Mariachis Vargas de Tecalitlan, Alejandro și Vicente Fernandez. Ascult cu mare plăcere și emoție „Mañanitas”, „Cielito Lindo”, „Guadalajara”, „La Madrugada”, multe alte cântece mexicane și, în amintirea anilor petrecuți în Venezuela, „Las Mejores Salsas”.

- Mă bucur că vă plac aceste melodii. Primul este un cântec uzual pentru aniversări și are o semnificație specială în unele țări din Europa de Est. În Iugoslavia era cunoscut sub denumirea „*Mama Huanita*”, pentru că ei l-au ascultat într-un film a cărui temă centrală era legată de acest cântec. Filmul din anii `50 se numește „*O zi de viață*”.